

Doc. dr. Emir Mehmedović
Univerzitet u Sarajevu / University of Sarajevo
Fakultet za upravu / Faculty of Administration
emir.mehmedovic@fu.unsa.ba

Prof. dr. Mehmed Hadžić
Univerzitet u Sarajevu / University of Sarajevo
Pravni fakultet / Faculty of Law
m.hadzic@pfsa.unsa.ba

UDK 364.3 : 351-051 (497.6)

Pregledni naučni rad

**IZAZOVI „NEPOTPUNOG ZAKONODAVSTVA“:
OTVORENA PITANJA ODNOSA IZMEĐU DRŽAVNOG
I ENTITETSKIH ZAKONODAVSTAVA U SOCIJALNOM
OSIGURANJU POLICIJSKIH SLUŽBENIKA NA NIVOU
BOSNE I HERCEGOVINE**

**CHALLENGES OF „INCOMPLETE LEGISLATION“:
OPEN QUESTIONS OF THE RELATIONSHIP BETWEEN STATE'S
AND ENTITIES' LEGISLATIONS IN SOCIAL SECURITY OF
POLICE OFFICERS AT THE STATE LEVEL OF
BOSNIA AND HERZEGOVINA**

Sažetak

*Radnopravni status policijskih službenika na nivou BiH je uređen sa dva zakona, i to Zakonom o policijskim službenicima Bosne i Hercegovine i Zakonom o radu u institucijama Bosne i Hercegovine, čiji su osnovni tekstovi usvojeni 2004. godine sa nizom izmjena i dopuna koje su uslijedile u kasnijim godinama. U kontekstu odnosa ovih dvaju zakona, Zakon o policijskim službenicima je *lex specialis* u odnosu na Zakon o radu u institucijama. Za razliku od radnopravnog statusa policijskih službenika na nivou BiH, koji je u nedovoljnoj mjeri i obimu ali ipak regulisan, segment socijalne sigurnosti ovih službenika, konkretno socijalnog osiguranja, čije su osnovne grane penzijsko i invalidsko osiguranje, zdravstveno osiguranje i osiguranje za slučaj nezaposlenosti, regulisan je isključivo na nivou entiteta. Koje će se zakonodavstvo u svakom konkretnom slučaju primjenjivati, ovisi isključivo o prebivalištu policijskog službenika.*

U ostvarivanju prava iz zdravstvenog osiguranja, konkretno prava na plaću, policijski službenici to pravo ostvaruju u različitom obimu, a u određenim slučajevima i sa dodatnim ograničenjima u ostvarivanju prava ovisno o njihovom prebivalištu i, posljedično tome, entitetskom zakonodavstvu koje se na njih primjenjuje.

U odnosu na penzijsko i invalidsko osiguranje, koje je na entitetskom nivou velikim dijelom usklađeno, javile su se određene dileme u pogledu tumačenja instituta penzijskog staža od nekih policijskih agencija na nivou BiH. Naime, norme zakonodavstva na nivou BiH u pogledu jednog od načina prestanka radnog odnosa policijskih službenika vežu se za dužinu penzijskog staža. Dva ključna otvorena pitanja vežu su za institut posebnog staža i pitanje tumačenja instituta staža osiguranja.

Ključne riječi: *policijski službenici, zdravstveno osiguranje, naknada plaće, penzijski staž, staž osiguranja, diskriminacija.*

Summary

*The employment status of police officers in BiH is regulated by the Law on Police Officers of Bosnia and Herzegovina and the Labour Law in Institutions of Bosnia and Herzegovina, which the basic texts were adopted in 2004 with a number of amendments that followed in later years. In the context of the relationship between these two laws, the Law on Police Officers is a *lex specialis* in relation to the Labour Law in Institutions of BiH. Unlike the employment status of police officers of BiH, which is insufficiently but still regulated, the segment of social security of these officers, specifically social insurance, whose basic branches are pension and disability insurance, health insurance and unemployment insurance, is regulated exclusively at the entity level. Which legislation will apply in each case depends solely on the residence of the police officer.*

In exercising their health insurance rights, specifically the right to a salary, police officers exercise this right to varying degrees, and in certain cases with additional restrictions on exercising their rights depending on their place of residence and consequently the entity legislation applicable to them.

Regarding pension and disability insurance, which is largely harmonized at the entities level, there have been some dilemmas regarding the interpretation of the institute of retirement by some police authorities at the level of Bosnia and Herzegovina. Termination of the employment of police officers is related to the length of pensionable service. Two key questions are related to the institute of special seniority and interpretation of the institute of seniority insurance.

Key words: *Police officers, Health Insurance, Retirement service, Salary compensation, Seniority Insurance, Discrimination.*

1. Uvod

U cilju ostvarenja opće i lične sigurnosti,¹ javnog reda i mira te sprečavanja kriminaliteta, država ima monopol na primjenu sile.² Taj monopol na primjenu sile označava prijetnju silom ili njeno korištenje na osnovu i u okviru zakona. U tom kontekstu, država monopol na primjenu sile najčešće ostvaruje putem policije kao najefikasnijeg instrumenta kojim raspolaže. Poslove policije vrše policijski službenici, kao posebna kategorija zaposlenih koji obavljaju policijske poslove i imaju policijska ovlaštenja. U obavljanju policijskih poslova policijski službenici su dužni da svim fizičkim i pravnim licima osiguraju jednak nivo ljudskih prava i osnovnih sloboda, bez obzira na njihove rasne, spolne, etničke, kulturološke, političke i druge razlike.³ Zbog svega navedenog posao policijskih službenika je od posebnog značaja za svaku državu.

Status policijskih službenika u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: BiH) je regulisan posebnim zakonodavstvom, putem odgovarajućih zakona donesenih na državnom,⁴ entitetskim⁵ i kantonalnim nivoima⁶. Takav

---

¹ Sigurnost predstavlja jednu od bazičnih ljudskih potreba. Hijerarhiju ljudskih potreba je definisao američki psiholog Abraham Maslow koji je u svom članku „Teorija ljudske motivacije“ ljudske potrebe razvrstao u grupe, pri čemu je potreba za sigurnošću postavljena odmah nakon ostvarenja fizioloških potreba. Detaljnije: Maslow Abraham H. „A theory of human motivation“, *Psychological Review*, vol. 50 issue 4, 1943. godine, str. 370–396.

² „Za primjenu prava na upotrebu sile u provođenju ustavnih zahtjeva vezanih za prava, slobodu i sigurnost isključivo je nadležna država“ – Čutura Damir et al., „Rad policije u zajednici u Bosni i Hercegovini: Priručnik“, CPU, Švicarski ured za saradnju u BiH, Sarajevo, 2010. godine, str. 13.

³ Kalem Davor, „Međusobni odnosi i poslovno ponašanje policijskih službenika“, *Policija i sigurnost*, vol. 23, br. 2/2014, Zagreb, 2014. godine, str. 159.

⁴ Zakon o policijskim službenicima Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br.: 27/04, 63/04, 5/06, 33/06, 58/06, 15/08, 35/09, 7/12 i 42/18).

⁵ Zakon o policijskim službenicima Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, br.: 27/05, 70/08, 44/11 i 13/18), Zakon o policiji i unutrašnjim poslovima (RS) („Službeni glasnik RS“, br.: 57/16 i 110/16) i Zakon o policijskim službenicima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BDBiH“, br.: 41/07, 4/08, 36/09, 60/10, 37/14, 13/16 i 14/19).

⁶ Zakon o policijskim službenicima Kantona Sarajevo („Službene novine KS“, br.: 38/18 i 26/19), Zakon o policijskim službenicima Tuzlanskog kantona („Službene novine TK“, br.: 6/06, 11/07, 16/11, 14/16 i 14/18), Zakon o policijskim službenicima Zeničko-dobojskog kantona, prečišćeni tekst („Službene novine ZDK“, br.: 4/14), Zakon o policijskim službenicima Hercegovačko-neretvanskog kantona („Službene novine HNK“, br.: 9/07 i 9/12), Zakon o policijskim službenicima Posavskog kantona („Narodne novine PK“, br.: 8/07, 2/08, 1/12 i 2/13), Zakon o policijskim službenicima Srednjobosanskog kantona („Službene novine SBK“, br.: 12/06, 1/08 i 12/09), Zakon o policijskim službenicima Unsko-sanskog kantona („Službeni glasnik USK“, br.: 14/06, 5/08 i 3/14), Zakon o policijskim službenicima Kantona 10 („Narodne novine HBŽ“, br.: 4/07 i 8/08), Zakon o policijskim službenicima („Službene novine BPKG“, broj: 13/19).

zakonodavni paralelizam je otvorio prostor za pravni partikularizam koji se ogleda u, manje ili više, različitim zakonskim rješenjima u odnosu na status, prava i obaveze policijskih službenika.⁷

Na nivou BiH, u skladu sa odredbama Zakona o policijskim službenicima Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: ZPSBiH), status policijskih službenika imaju pripadnici Državne agencije za istrage i zaštitu, Granične policije BiH i Direkcije za koordinaciju policijskih tijela BiH, koji primjenjuju policijska ovlaštenja i postupaju kao ovlaštena službena lica prema zakonima o krivičnom postupku u BiH.⁸ Pored dužnosti i ovlaštenja propisanih zakonima o krivičnom postupku u BiH, policijskim službenicima se, u cilju sprečavanja krivičnih djela i održavanja javnog reda i mira, daje ukupno 13 policijskih ovlaštenja propisanih članom 10. ZPSBiH.⁹

Odredbama ZPSBiH je propisano da se Zakon o radu u institucijama Bosne i Hercegovine¹⁰ (u daljnjem tekstu: ZoRI) i ostali zakoni kojima se uređuju prava i obaveze iz radnog odnosa supsidijarno primjenjuju na policijske službenike i kadete.¹¹ Dodatno, u okviru postojećih posebnih normi, pogotovo na nivou institucija BiH, često se javljaju otvorena pitanja u pogledu zapošljavanja policijskih službenika, premještaja i raspoređivanja, unapređivanja te naknada i privilegija policijskih službenika.¹² S obzirom na činjenicu da određena pitanja usko vezana za ostvarivanje prava povodom rada odnosno radnog odnosa, kao što su prava na zdravstveno, penzijsko i invalidsko osiguranje nisu regulisana na državnom nivou, u skladu sa odredbama ZoRI-a,¹³ supsidijarno se primjenjuju, bolje reći, „posuđuju u primjeni“ entitetski zakoni.

---

⁷ Mehmedović Emir, Horić Selma, „Službenički sistem u FBiH: pravni partikularizam i primjena à la carte – uzroci i posljedice“, Sveske za javno pravo, br. 35-36, Sarajevo, 2019. godine, str. 67.

⁸ Čl. 2. ZPSBiH.

⁹ To su sljedeća policijska ovlaštenja: 1. provjera i utvrđivanje identiteta lica i stvari, 2. obavljanje razgovora, 3. privođenje, 4. potraga za licima i stvarima, 5. privremeno ograničavanje slobode kretanja, 6. izdavanje upozorenja i naredbi, 7. privremeno oduzimanje predmeta, 8. korištenje tuđih vozila i komunikacionih sredstava, 9. pregled lica, stvari i prevoznih sredstava, 10. snimanje na javnim mjestima, 11. upotreba sile, 12. obrada ličnih podataka i vođenje evidencija i 13. zaprimanje prijava.

¹⁰ Zakon o radu u institucijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br.: 26/04, 7/05, 48/05, 60/10, 32/13 i 93/17).

¹¹ Mehmedović Emir, „Neke specifičnosti primjene radnog zakonodavstva na nivou BiH“, Sveske za javno pravo, br. 22, Sarajevo, 2015. godine, str. 38.

¹² Vidjeti šire: Musić Ernad, „Neke specifičnosti u radnim odnosima policijskih službenika Bosne i Hercegovine“, Pravna misao – časopis za pravnu teoriju i praksu, god. XLIV, br. 11-12/2013, Sarajevo, 2013. godine, str. 70–97.

¹³ Čl. 104. st. (1) ZoRI.

Pitanje specifičnosti radnog zakonodavstva u složenim državama u našoj radnopravnoj teoriji nije detaljnije razmatrano. Razlog tome je, vjerovatno, činjenica da bez obzira na to da li je pitanje radnih odnosa u složenim državama regulisano kroz jedno ili više radnih zakonodavstava, svako od navedenih radnih zakonodavstava predstavlja zaokružen sistem. To znači da, iako postoji interakcija, ne postoji međuzavisnost između različitih radnih zakonodavstava. Eventualne neusklađenosti regulišu se odgovarajućim kolizionim normama.

U BiH, u skladu sa njenim ustavnim uređenjem, radno zakonodavstvo čine četiri nezavisna sistema radnog zakonodavstva: na državnom nivou, dva entitetska nivoa te na nivou Brčko distrikta BiH. Radno zakonodavstvo na državnom nivou, za razliku od ostala tri radna zakonodavstva koja se primjenjuju prema teritorijalnom principu, primjenjuje se prema personalnom principu, u odnosu na lica zaposlena u institucijama BiH.¹⁴ No, to nije i jedina njegova specifičnost. Naime, sistem socijalnog osiguranja i određeni segmenti socijalne zaštite koji su velikim dijelom vezani za postojanje radnopravnog statusa je isključivo regulisan na nivou entiteta i na nivou Brčko distrikta BiH. Svoju nedovršenost radno zakonodavstvo na nivou BiH je pokušalo prevazići na različite načine, a između ostaloga, upućujući i na primjenu propisa iz domena entitetskih zakonodavstava socijalne sigurnosti. Time je stvorena pravna međuzavisnost između različitih zakonodavstava, preciznije zavisnost državnog radnog zakonodavstva od odredbi entitetskih propisa u sferi socijalnog osiguranja. Međutim, istovremeno nisu uspostavljeni mehanizmi rješavanja onih situacija kada, zbog različitih odredbi entitetskih propisa, dolazi do nejednakog statusa ili postupanja prema zaposlenim na državnom nivou.

Odredbom čl. 104. st. 1 ZoRI-a, koji predstavlja opći zakon „iz nužde“,¹⁵ regulisano je da će se, do donošenja državnih zakona kojima se uređuje zdravstvena zaštita, penziono i invalidsko osiguranje i druge vrste socijalne zaštite zaposlenika te pitanja koja se odnose na radnu knjižicu, primjenjivati zakoni i drugi propisi entiteta i Brčko distrikta BiH prema mjestu prebivališta

---

¹⁴ O specifičnostima radnog zakonodavstva na državnom nivou vidjeti šire u: Gradašćević-Sijerčić Jasminka, „Normativni okvir radnih odnosa zaposlenih u institucijama Bosne i Hercegovine“, Sveske za javno pravo, br. 27, Sarajevo, 2017. godine, str. 3.; Hadžić Mehmed, „Radnopravni status osoba na čiji se rad i zapošljavanje primjenjuje Zakon o radu u institucijama Bosne i Hercegovine“, Sveske za javno pravo, br. 27, Sarajevo, 2017. godine, str. 15; Mehmedović Emir, „Kapacitet radnog zakonodavstva na nivou Bosne i Hercegovine u vezi sa pregovorima o pristupanju Evropskoj uniji“, Sveske za javno pravo, br. 27, Sarajevo, 2017. godine, str. 27.

¹⁵ Detaljnije: Mehmedović Emir, „Neke specifičnosti primjene radnog zakonodavstva na nivou BiH“, *op. cit.* str. 37–43.

zaposlenika. Dakle, državno radno zakonodavstvo nije izgubilo ambiciju svog upotpunjavanja, nego ovo upućivanje na entitetske propise doživljava kao temporalno, do konačnog zaokruživanja. Ovakvo normativno regulisanje, iako vrlo pragmatično rješenje za temporalno prevazilaženje nedostatka odgovarajućih propisa, u svojoj šesnaestogodišnjoj praksi otvorilo je mnoge dileme. Neke od njih su riješene odlukama Ustavnog suda BiH, o nekima se vode sudski sporovi pred Sudom BiH, a neke su još uvijek otvorene.

Upravo ta nedovršenost radnog zakonodavstva na nivou BiH uzrokuje određene probleme (svim) zaposlenim u institucijama BiH u pogledu ostvarivanja prava iz sistema socijalne sigurnosti, a ujedno dovodi do diskriminacije zaposlenih u zavisnosti od njihovog mjesta prebivališta.¹⁶ U tom kontekstu, pored različitih normativnih rješenja u zdravstvenom osiguranju, već određeni vremenski period u praksi javlja se problem u vezi sa ostvarivanjem prava na penziju policijskih službenika zaposlenih u policijskim organima na nivou BiH, što će biti predmet analize u ovom radu.

1. Zdravstveno osiguranje

Na osnovu navedene norme člana 104. stav 1. ZoRI-a, do donošenja zakona Bosne i Hercegovine kojima se propisuje zdravstvena zaštita zaposlenika, penzijsko i invalidsko osiguranje i druge vrste socijalne zaštite zaposlenika primjenjivat će se zakoni i drugi propisi entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine prema mjestu prebivališta zaposlenika. Ova norma jezički je neprecizna, jer nominalno govori o „zdravstvenoj zaštiti zaposlenika“, a suštinski je riječ o obaveznom zdravstvenom osiguranju u okviru kojeg je zdravstvena zaštita jedno od prava osiguranika. Također, formulacija „i druge vrste socijalne zaštite“ je isto tako neprecizna, jer na prostoru BiH socijalna zaštita samo je jedan segment sistema socijalne sigurnosti, u koji još ulaze i socijalno osiguranje kao drugi veliki segment, ali i određena druga prava poput boračko-invalidske zaštite, stanovanja i drugih prava koja se mogu podvesti pod sferu socijalne sigurnosti pojedinca.

Zdravstveno osiguranje u BiH je normativno uređeno zakonima o zdravstvenom osiguranju u Federaciji Bosne i Hercegovine¹⁷ (u daljnjem tekstu: ZZOFBiH), Republike Srpske¹⁸ (u daljnjem tekstu: ZZORS) i Brčko

---

¹⁶ Odluka o dopustivosti i meritumu, broj: U 12/09 od 28. 5. 2010. godine („Službeni glasnik BiH”, broj: 80/10).

¹⁷ „Službene novine FBiH“, br.: 30/97, 7/02, 70/08, 48/11 i 36/18.

¹⁸ „Službeni glasnik RS“, br.: 18/99, 51/01, 70/01, 51/03, 57/03, 17/08, 1/09, 106/09, 39/16 – Odluka US RS, 110/16, 94/19 i 44/20.

distrikta Bosne i Hercegovine¹⁹ (u daljnjem tekstu: ZZOBDBiH). U sva tri zakona je propisano da osiguranici imaju pravo na zdravstvenu zaštitu i naknadu plaće, a u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: FBiH) i Brčko distriktu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: BDBiH) dodatno i naknadu putnih troškova u vezi sa korištenjem zdravstvene zaštite.²⁰

U okviru ostvarivanja prava na naknadu plaće prisutna su različita normativna rješenja. Tako u FBiH naknada plaće utvrđuje se od osnovice za naknadu koju čini plaća isplaćena osiguraniku za mjesec koji prethodi mjesecu u kojem nastupi slučaj na osnovu kojeg se stiče pravo na naknadu.²¹ U BDBiH naknada plaće obračunava se od osnovice plaće koju čini prosječno isplaćena neto plata osiguranika za broj časova redovnog rada bez dodataka u posljednja tri (3) mjeseca, koja prethode mjesecu u kojem nastupi slučaj na osnovu kojeg se stiče pravo na naknadu.²² U RS osnov za obračun naknade plaće za vrijeme privremene nesposobnosti za rad je neto plaća koju bi radnik ostvario da je bio na radu, s tim što ne može biti veći od neto plaće koja služi kao osnov za obračun i uplatu doprinosa za zdravstveno osiguranje.²³ Već kod osnovice za isplatu naknade plaće, iz njihovog različitog definisanja, vidljivo je da ona za zaposlenike odnosno policijske službenike na nominalno istim poslovima u okviru iste poslodavačke sredine u institucijama BiH može biti različita ovisno o njihovom prebivalištu za koje se veže primjena odgovarajućeg zakonodavstva.

Dalje, visina naknade plaće u FBiH i BDBiH iznosi 80% od osnovice, s tim da ne može biti niža od iznosa minimalne plaće važeće za mjesec za koji se utvrđuje naknada, osim u zakonom predviđenim slučajevima kada ta naknada iznosi 100%. Aktima kantonalnih fondova zdravstvenog osiguranja u FBiH i aktom Fonda zdravstvenog osiguranja BDBiH određuje se maksimalni iznos naknade plaće koja se isplaćuje na teret fonda.²⁴ Za razliku od FBiH i BDBiH, visina naknade plaće u RS određuje se najmanje 70% od osnovice za naknadu, s tim da ne može biti veća od 90% od plaće koju bi osiguranik ostvario da je bio na radu.²⁵ Fond zdravstvenog osiguranja RS svojim aktima bliže uređuje način utvrđivanja neto naknade koja se isplaćuje na teret Fonda i druga pitanja u vezi sa naknadom neto plaće.²⁶

---

¹⁹ „Službeni glasnik BDBiH“, br.: 19/20, prečišćeni tekst.

²⁰ Vidjeti odredbu čl. 31. ZZOFBiH, čl. 18. ZZORS i čl. 20. ZZOBDBiH.

²¹ Vidjeti odredbu čl. 46. ZZOFBiH.

²² Vidjeti odredbu čl. 36. st. 1. ZZOBDBiH.

²³ Vidjeti odredbu čl. 32. ZZORS.

²⁴ Vidjeti odredbu čl. 47. ZZOFBiH i odredbu čl. 37. ZZOBDBiH.

²⁵ Vidjeti odredbu čl. 33. ZZORS.

²⁶ Vidjeti odredbu čl. 34. st. 1. ZZORS.

Naknadu plaće na teret svojih sredstava u FBiH i BDBiH za prva 42 dana privremene spriječenosti za rad isplaćuje poslodavac, a zatim se ta naknada isplaćuje na teret odgovarajućeg zavoda odnosno fonda zdravstvenog osiguranja uz zakonom propisane limite.²⁷ U RS naknada plaće na teret poslodavca isplaćuje se za prvih 30 dana privremene nesposobnosti za rad, a po isteku 30 dana, a najduže do 12 mjeseci, naknadu neto plaće obezbjeđuje Fond.²⁸

U RS naknada plaće osiguraniku zbog njege oboljelog člana uže porodice mlađeg od 15 godina pripada najduže do 15 dana u toku kalendarske godine, a ako je oboljeli član uže porodice stariji od 15 godina, najduže do sedam dana u toku kalendarske godine. Iz ovakvog normiranja može se zaključiti da su zaposlenici-osiguranici sa prebivalištem u RS u nepovoljnijem položaju, jer takve odredbe koja ograničava dužinu isplate naknade plaće zbog njege oboljelog člana uže porodice u zakonima o zdravstvenom osiguranju u FBiH i BDBiH nema.

2. Prestanak radnog odnosa policijskih službenika zbog sticanja uslova za starosnu penziju

Kada se analiziraju pozitivni materijalno-pravni propisi, može se nesporno utvrditi da je pitanje prestanka radnog odnosa policijskih službenika zaposlenih u policijskim organima na nivou BiH regulisano odredbama člana 119. ZPSBiH, koji, između ostaloga, propisuje da policijskom službeniku prestaje radni odnos, a posljedično tome, i status policijskog službenika u slučaju kada navrš 65 godina života i zakonom propisani penzijski staž ili 40 godina penzijskog staža.

Dakle, da bi radni odnos policijskog službenika – u smislu člana 119. ZPSBiH – prestao, potrebno je da, između ostalih osnova, policijski službenik „navrš 65 godina života i zakonom propisani penzijski staž ili 40 godina penzijskoga staža.”

Sam ZPSBiH ne daje definiciju „penzijskog staža”, ali upućuje da se, ukoliko nije drugačije određeno njegovim odredbama, na policijske službenike i kadete primjenjuju odredbe ZoRI-a i ostali zakoni kojima se uređuju prava i obaveze iz radnog odnosa.²⁹

---

²⁷ Vidjeti odredbu čl. 56. ZZOFBiH i čl. 33 ZZOBDBiH.

²⁸ Vidjeti odredbu čl. 31. ZZORS.

²⁹ Čl. 95. ZPSBiH.

ZoRI ne sadrži odredbe koje definišu „penzijski staž“ ili „staž osiguranja“. Naprotiv, odredbom člana 104. stav (1) ZoRI-a propisano je da će se, do donošenja zakona BiH kojima će se urediti zdravstvena zaštita zaposlenika, penzijsko i invalidsko osiguranje i druge vrste socijalne zaštite zaposlenika, primjenjivati zakoni i drugi propisi entiteta i Brčko distrikta BiH prema mjestu prebivališta zaposlenika.

S obzirom na to da niti odredbama ZPSBiH niti odredbama drugih propisa na nivou BiH nije data definicija „penzijskog staža“, u skladu sa odredbama (oba navedena) zakona prilikom utvrđivanja uslova za prestanak radnog odnosa policijskog službenika, postoji obaveza primjene odgovarajućeg entitetskog propisa koji reguliše penzijsko i invalidsko osiguranje, prema mjestu prebivališta policijskog službenika.

Uočeno je da određene policijske agencije isključivo na osnovu podataka iz personalnih dosjea policijskih službenika, a prije svega, podataka iz radne knjižice, utvrđuju da su određeni policijski službenici stekli uslove za prestanak radnog odnosa po osnovu 40 godina penzijskog staža te na osnovu toga donose rješenja o prestanku radnog odnosa. Kada nakon toga ti policijski službenici podnesu zahtjev za ostvarivanje prava na penziju nadležnim entitetskim zavodima za penzijsko-invalidsko osiguranje, isti ih odbijaju zahtjevom za ostvarivanje navedenog prava, obrazlažući to činjenicom da isti za ostvarivanje prava nisu stekli zakonom propisane uslove. Preciznije, obrazlažu to činjenicom da u konkretnim slučajevima nije ostvaren penzijski staž potreban za penzionisanje. Posljedično, policijski službenici dolaze u vrlo tešku poziciju, jer im je radni odnos prestao, a istovremeno ne mogu ostvariti pravo na penziju. Iako je riječ o dva različita postupka, u oba je potrebno ispunjenje istog uslova – da policijski službenik navrš 65 godina života i zakonom propisani penzijski staž, ili ostvari 40 godina penzijskog staža. Usljed navedenog je evidentno da u jednom od ova dva postupka nije pravilno primijenjena odgovarajuća norma i, u skladu s tim, pravilno i potpuno utvrđeno činjenično stanje.

Odredbom člana 22. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju FBiH³⁰ (u daljnjem tekstu: Zakon o PIOFBiH) propisano je da penzijski staž obuhvata staž osiguranja i poseban staž, kao i vrijeme koje se računa u penzijski staž po propisima koji su važili do stupanja na snagu navedenog zakona, ako njime nije drugačije određeno. Nadalje, propisano je da se pod stažem osiguranja podrazumijeva staž osiguranja sa efektivnim trajanjem i staž osiguranja sa

---

³⁰ „Službene novine FBiH“, broj: 13/18 i Presuda Ustavnog suda FBiH U-36/18, „Službene novine FBiH“, br.: 93/19.

uvećanim trajanjem, s tim da se u staž osiguranja sa efektivnim trajanjem računa vrijeme koje je osiguranik, poslije 15. godine života, proveo u obaveznom ili dobrovoljnom osiguranju, za koje je uplaćen doprinos.³¹ U staž osiguranja sa uvećanim trajanjem računa se vrijeme u kojem je osiguranik radio na naročito teškom, opasnom i po zdravlje štetnom radnom mjestu, odnosno na poslu na kojem osiguranik poslije navršavanja određenih godina života ne može uspješno da obavlja svoju profesionalnu djelatnost i za koji je, pored doprinosa za staž osiguranja sa efektivnim trajanjem, plaćen doprinos srazmjerno stepenu uvećanja staža. Stepenn uvećanja staža osiguranja zavisi od težine, opasnosti i štetnosti rada, odnosno prirode posla, a može iznositi najviše 50%.³²

Identično, odredbom člana 22. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju RS³³ (u daljnjem tekstu: Zakon o PIORS) propisano je da penzijski staž na osnovu kojeg se ostvaruju prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja obuhvata staž osiguranja i poseban staž, dok se pod stažem osiguranja podrazumijeva staž osiguranja sa efektivnim trajanjem i staž osiguranja sa uvećanim trajanjem.³⁴ U staž osiguranja sa efektivnim trajanjem računa se vrijeme koje je osiguranik, poslije 15. godine života, proveo u obaveznom i dobrovoljnom osiguranju, za koje je uplaćen doprinos.³⁵ Staž osiguranja sa uvećanim trajanjem je identično regulisan kao i u FBiH.³⁶

U oba zakona, da bi mu se određeni vremenski period proveden u radnom odnosu mogao uračunati u staž osiguranja, osiguranik mora ispuniti dva kumulativna uslova: (1) vrijeme provedeno u obaveznom ili dobrovoljnom osiguranju i (2) uplaćen doprinos.³⁷ Dakle, bez ispunjenja bilo kojeg od navedenih uslova nema staža osiguranja.

Nadalje, odredbama Zakona PIOFBiH propisano je da licima koja su uzela učešće u pripremama za odbranu BiH, odnosno koja su uzela učešće u odbrani BiH kao pripadnici Armije Republike Bosne i Hercegovine, odnosno Hrvatskog vijeća odbrane i organa unutrašnjih poslova, saglasno propisima koji su se na njih odnosili prije stupanja na snagu ovog zakona, u penzijski staž, kao poseban staž u dvostrukom trajanju, računa se vrijeme koje su proveli

---

³¹ Čl. 23. i 24. Zakona o PIOFBiH.

³² Čl. 30. Zakona o PIOFBiH.

³³ „Službeni glasnik RS“, br.: 134/11, 82/13, 96/13 i 103/15.

³⁴ Čl. 23. Zakona o PIORS.

³⁵ Čl. 24. Zakona PIORS.

³⁶ Vidjeti odredbu čl. 30. Zakona o PIORS.

³⁷ Dedić Sead, Hadžić Mehmed, „Socijalno pravo“, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2018. godine, str. 193.

u pripremama za odbranu odnosno u odbrani BiH u periodu od 18. 9. 1991. godine do 23. 12. 1995. godine, u skladu sa propisima o kriterijima, načinu i postupku priznavanja i izdavanja uvjerenja na osnovu kojih se ovo vrijeme priznaje u penzijski staž kao poseban staž.³⁸ Pritom se poseban staž uračunava u penzijski staž samo uz pisanu saglasnost lica na koje se taj staž odnosi.³⁹ Dakle, u odnosu na poslodavca policijski službenik ima mogućnost disponiranja posebnim stažem u smislu da isključivo policijski službenik odlučuje da li će taj staž uračunati u penzijski staž ili ne.

Također, i pripadniku vojske RS i pripadniku Ministarstva unutrašnjih poslova RS za vrijeme oružanih sukoba na teritoriji BiH od 19. 5. 1992. do demobilizacije računa se kao poseban staž, koji se utvrđuje rješenjem na osnovu pravosnažnog rješenja o kategorizaciji boraca.⁴⁰ Poseban staž u dvostrukom trajanju utvrđuje Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje RS na osnovu pravosnažnog rješenja o kategorizaciji boraca, koje donosi ministarstvo nadležno za pitanje boraca, a po ličnom zahtjevu pripadnika oružanih snaga SFRJ, pripadnika vojske RS ili pripadnika MUP-a.⁴¹ Značajna razlika, koja može imati posljedice na nejednak status i tretiranje policijskih službenika na nivou BiH, u zavisnosti od mjesta njihovog prebivališta, jeste odredba da se lice kojem je rješenjem Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje RS utvrđen poseban staž istoga ne može odreći.⁴²

Potrebno je napomenuti da poseban staž ni u jednom od zakonodavstava ne čini staž osiguranja, bez obzira na to da li je unesen u matičnu evidenciju nosioca osiguranja.

Kada se sumira sve naprijed navedeno, može se zaključiti da o odlučivanju o statusnom pitanju policijskih službenika – prestanku radnog odnosa zbog navršenih 40 godina penzijskog staža – kao značajne činjenice treba istaći da:

- prilikom utvrđivanja penzijskog staža policijskih službenika policijski organi moraju nesporno utvrditi penzijski staž, u skladu sa pozitivnim propisima koji važe u BiH (Zakon o policijskim službenicima Bosne i Hercegovine, Zakon o radu u institucijama Bosne i Hercegovine, kao i odgovarajući entitetski propisi o penzijskom osiguranju, koji utvrđuju šta je i na koji način se obračunava penzijski staž);

---

³⁸ Čl. 36. stav (1) Zakona o PIOFBiH.

³⁹ Čl. 39. Zakona o PIOFBiH.

⁴⁰ Čl. 37. Zakona o PIORS.

⁴¹ <http://www.fondpiors.org/pitanja-i-odgovori/> (pristup: 20. 5. 2020. godine).

⁴² Čl. 39. Zakona o PIORS.

– razlika u penzijskom zakonodavstvu dvaju entiteta postoji u pogledu utvrđivanja posebnog staža, kao sastavnog dijela penzijskog staža, pri čemu je u FBiH zaposlenom ostavljena mogućnost da disponira tim pravom (poseban staž će se uračunati u penzijski staž samo uz pisanu saglasnost lica na koje se taj staž odnosi), dok je u RS mogućnost disponiranja relativna, jer zaposleni disponira svojim zahtjevom za priznavanje posebnog staža samo do momenta kada mu on bude utvrđen rješenjem Fonda PIO RS, odnosno ne postoji mogućnost da se zaposleni odrekne posebnog staža koji je utvrđen rješenjem Fonda PIO RS. Ovakvo rješenje zakonodavstva RS zaposlene koji imaju pravo na poseban staž stavlja u nepovoljniji položaj u odnosu na one u FBiH, jer podnošenjem zahtjeva i dobivanjem rješenja o priznavanju posebnog staža zaposleni ne može predvidjeti da li će mu u budućnosti priznavanje tog staža biti beneficija ili prepreka u ostvarivanju njegovih prava.

Nepravilnim postupanjem pojedinih policijskih organa na nivou BiH, koji prilikom utvrđivanja uslova za prestanak radnog odnosa pojedinih policijskih službenika odlučuju bez adekvatnog tumačenja relevantnih zakonskih propisa, ozbiljno se narušavaju prava na radu i u vezi sa radom policijskih službenika.⁴³ Ovakvim postupanjima policijskih organa na nivou BiH ozbiljno se ugrožava egzistencija policijskih službenika s obzirom na to da ista dovode do umanjenja sredstava za život pojedinca i članova njegove porodice, te ih potpuno nepotrebno dovode u stanje socijalne potrebe.

Pretpostaviti je da je namjera zakonodavca i u FBiH i u RS, kada su normirali poseban staž za ona osigurana lica koja su u zakonom određenom periodu bili pripadnici oružanih snaga, bila da taj staž bude svojevrsno priznanje za njihov angažman. Međutim, u FBiH zbog neadekvatnog tumačenja do stupanja na snagu novog Zakona o PIO 2018. godine,⁴⁴ a u RS na osnovu važeće zakonske norme, ako je takav staž utvrđen rješenjem Fonda PIO RS, vrlo često je

---

⁴³ Kao eklatantan primjer može se navesti slučaj policijskog službenika A. H., kojem je rješenjem Granične policije BiH prestao radni odnos, ali na koje u ostavljenom roku nije izjavio žalbu. Međutim, u postupku odlučivanja po zahtjevu za ostvarivanje prava na penziju imenovani je odbijen zahtjevom zbog neispunjavanja potrebnih uslova u pogledu penzijskog staža. Dakle, zbog pogrešnog utvrđivanja dužine penzijskog staža od policijskog organa imenovani je ostao bez radnog odnosa i nije bio u mogućnosti da ostvari pravo na penziju kod entitetskog fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje.

⁴⁴ O različitim tumačenjima u pogledu priznavanja prava na poseban staž prema prethodnom Zakonu o PIOFBiH („Službene novine FBiH“, br.: 29/98, 49/00, 32/01, 73/05, 59/06, 4/09 i 55/12), vidjeti šire u: Spahić Kenan, „Komentar Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju Federacije Bosne i Hercegovine“, Privredna štampa, Sarajevo, 2018, str. 68–69.

osiguranicima taj staž bio balast odnosno prepreka da ostanu u radnom odnosu i pored nedvosmisleno izražene njihove volje. To dovodi do paradoksa da nešto čija je intencija bila da bude beneficija postaje prepreka, odnosno osnova za stavljanje u nepovoljniji položaj onih koji ustvari zbog svojih zasluga treba da budu privilegovani.

4. Žalbe na rješenja i postupanje Odbora za žalbe policijskih službenika

Zaštitu prava iz radnog odnosa, uključujući pravo na izjavljivanje žalbe protiv odluka (ili propusta da donesu odluke) policijskih organa BiH koje se tiču statusa policijskih službenika,⁴⁵ policijski službenici ostvaruju u drugostepenom postupku, putem žalbe Odboru za žalbe policijskih službenika, kao nezavisnom organu imenovanom od Vijeća ministara BiH.⁴⁶ Nadležnosti Odbora za žalbe policijskih službenika utvrđene su odredbama ZPSBiH i Zakona o nezavisnim i nadzornim tijelima policijske strukture Bosne i Hercegovine⁴⁷ (u daljnjem tekstu: ZNNTPS). Odluke Odbora za žalbe policijskih službenika predstavljaju konačne i izvršne akte koji se moraju izvršiti „bez odgađanja“.⁴⁸ Odluke mogu biti predmet sudskog preispitivanja, a dostavljaju se podnosiocu žalbe i policijskom organu u roku od osam dana od datuma donošenja.⁴⁹

Jedno od osnovnih statusnih pitanja svih zaposlenih, pa tako i policijskih službenika, jeste pitanje prestanka radnog odnosa te je ono, nesporno, predmet razmatranja Odbora za žalbe policijskih službenika.

Na brojne žalbe koje su policijski službenici podnosili Odboru za žalbe policijskih službenika zbog nepotpunog utvrđivanja penzijskog staža, kao osnova za prestanak radnog odnosa, Odbor za žalbe policijskih službenika je od sredine 2018. godine počeo uvažavati žalbe policijskih službenika u svim slučajevima u kojima penzijski staž nije utvrđen u skladu sa entitetskim propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju. Odbor za žalbe policijskih službenika je zauzeo stav da se penzijski staž mora nesporno utvrditi prema sljedećoj, zakonom propisanoj formuli:

---

⁴⁵ Čl. 121. ZPSBiH.

⁴⁶ Čl. 9. Zakona o nezavisnim i nadzornim tijelima policijske strukture Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj: 36/08).

⁴⁷ Čl. 9. ZNNTPS i čl. 121. ZPSBiH.

⁴⁸ „Odluke Odbora za žalbe policijskih službenika su konačne i moraju se izvršiti bez odgađanja, s tim da mogu biti predmet sudskog preispitivanja u skladu sa zakonima Bosne i Hercegovine, a dostavljaju se podnosiocu žalbe i policijskom tijelu u roku od osam dana od dana donošenja“ – čl. 9. st. (4) ZNNTPS i čl. 121. st. (3) ZPSBiH.

⁴⁹ Čl. 121. st. (3) ZPSBiH.

Penzijski staž (PS) obuhvata staž osiguranja (SO) u efektivnom trajanju (ET) i uvećanom trajanju (UT⁵⁰) i poseban staž (PS).

$$PS = SO + PS$$

ET   UT

Formula za izračun penzijskog staža

Pritom je Odbor za žalbe policijskih službenika utvrdio da se u staž osiguranja sa efektivnim trajanjem može obračunavati samo onaj vremenski period koji je zaposleni proveo u obaveznom i dobrovoljnom osiguranju za koje je „uplaćen doprinos“⁵¹ dok se u staž osiguranja sa uvećanim trajanjem može obračunavati samo onaj vremenski period za koji je, pored doprinosa za staž osiguranja sa efektivnim trajanjem, „plaćen doprinos srazmjerno stepenu uvećanja staža“.

Suprotno očekivanjima, i pored pravnih stavova i upravne prakse Odbora za žalbe policijskih službenika, policijski organi su nastavili sa praksom nepotpunog, odnosno paušalnog utvrđivanja činjeničnog stanja te su neki od njih pokušali takvu odluku Odbora za žalbe policijskih službenika osporiti u sudskom postupku.

5. Sudsko odlučivanje o zakonitosti akta – studija slučaja

Nezadovoljna pravnim shvatanjem i odlukama Odbora za žalbe policijskih službenika u pogledu načina utvrđivanja penzijskog staža, Granična policija BiH je, u jednom konkretnom slučaju, podnijela tužbu Sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH) protiv rješenja Odbora za žalbe policijskih službenika broj: UP-2-04-4-07-1-21/19 od 19. 3. 2019. godine, sa tužbenim zahtjevom da Sud poništi navedeno rješenje i naloži Odboru za žalbe policijskih službenika da u ponovnom postupku po žalbi, izjavljenoj na rješenje Granične policije BiH broj: 17-06-2-34-11/10/19 od 28. 1. 2019. godine, donese novu odluku.

---

⁵⁰ Staž osiguranja u efektivnom trajanju i staž osiguranja u uvećanom trajanju kolokvijalno se nazivaju efektivni i beneficirani staž.

⁵¹ Čl. 24. Zakona o PIOFBiH i čl. 24. Zakona o PIORS.

S obzirom na to da u upravnim sporovima pravo na pokretanje upravnog spora pripada samo stranci, tužba u kojoj se prvostepeni organ javlja kao tužitelj protiv odluke drugostepenog organa nije dopuštena, te je Sud BiH podnesenu tužbu vratio tužitelju na uređenje u skladu sa pravilima Zakona o parničnom postupku pred Sudom Bosne i Hercegovine⁵² (u daljnjem tekstu: ZPPBiH). Postupajući po uputi Suda BiH, Granična policija BiH je pokrenula parnični postupak radi poništenja rješenja Odbora za žalbe policijskih službenika broj: UP-2-04-4-07-1-21/19 od 19. 3. 2019. godine.

U tužbenom zahtjevu Granična policija BiH, kao tužitelj, tražila je poništenje konačnog upravnog akta, rješenja Odbora za žalbe policijskih službenika broj: UP-2-04-4-07-1-21/19 od 19. 3. 2019. godine.

Kada se razmotre navedena tužba i parnični postupak koji je još uvijek u toku,⁵³ mogu se utvrditi dvije vrste nedostataka, odnosno pogrešaka: nedostaci organizaciono-procesne prirode i nedostaci materijalne prirode.

5.1. Procesni nedostaci

Kao osnovni nedostatak procesne prirode može se postaviti pitanje postupka u kojem se odlučuje. Naime, zakonitost konačnih upravnih akata sud preispituje u upravnom sporu, a ne u parničnom postupku. Odredbama ZPPBiH propisano je da se parnični postupak vodi u slučaju imovinskih sporova,⁵⁴ odnosno utvrđivanja postojanja odnosno nepostojanja nekog prava ili pravnog odnosa, povrede prava ličnosti, ili istinitosti odnosno neistinitosti neke isprave.⁵⁵ U skladu sa navedenim odredbama tužba se može podići kada je to posebnim propisima predviđeno, ili kad tužitelj ima pravni interes da sud utvrdi postojanje, odnosno nepostojanje nekog prava ili pravnog odnosa ili istinitost odnosno neistinitost neke isprave prije dospelosti zahtjeva za činidbu iz istog odnosa. Iz samih navoda tužbe i tužbenog zahtjeva očito je da u konkretnom slučaju nije riječ o imovinskom sporu (iako je Granična policija BiH, kao tužitelj, paušalno kao vrijednost spora navela 8.000 KM), te je nesporno da se ne traži rješavanje imovinskog spora. Također, ne može se utvrditi niti pravni interes tužitelja za podnošenje tužbe, budući da isti ne trpi niti može trpjeti bilo kakvu štetu zbog toga što policijskom službeniku nije prestao radni odnos, budući da je nesporno da je navedeno radno mjesto sistematizirano u Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji Granične policije BiH,

---

⁵² „Službeni glasnik BiH“, br.: 36/04, 84/07, 58/13 i 94/16.

⁵³ Novembar 2020. godine.

⁵⁴ Čl. 1. ZPPBiH.

⁵⁵ Čl. 21. ZPPBiH.

da su osigurana finansijska sredstva za to radno mjesto, kao i da navedeni policijski službenik nije izgubio radnu sposobnost ili imao neki od drugih razloga zbog kojih bi tužitelj bio oštećen činjenicom da mu je policijski službenik u radnom odnosu. Stoga je očito da tužitelj nema pravni interes za podnošenje tužbe.

U pogledu navedenog treba podsjetiti na odredbu člana 95. ZPSBiH kojom je propisano da se, ukoliko nije drugačije određeno odredbama navedenog zakona, na policijske službenike i kadete primjenjuju odredbe ZoRI-a i ostali zakoni kojima se uređuju prava i obaveze iz radnog odnosa. U skladu s tim, na osnovu člana 83. ZoRI-a, propisano je isključivo pravo zaposlenog na pokretanje parničnog postupka u slučaju povrede prava iz radnog odnosa. Dakle, u konkretnom slučaju, u skladu sa navedenim zakonima, aktivnu legitimaciju za pokretanje parničnog postupka u pogledu ostvarivanja prava iz radnog odnosa isključivo može imati policijski službenik, a ne i njegov poslodavac. Aktivnu legitimaciju za pokretanje sudskog postupka protiv odluka Odbora za žalbe policijskih službenika imaju policijski službenici, budući da je riječ o ostvarivanju prava iz radnog odnosa (u konkretnom slučaju eventualno osporavanje zakonitosti odluke o prestanku radnog odnosa), dok takav pravni interes ne postoji na strani tužitelja.

Vrijedi napomenuti da u sistemu državne uprave, koja je hijerarhijski organizovana, nije predviđena mogućnost da organ nižeg nivoa – stepena (prvostepeni organ) preispituje odluke organa višeg nivoa – stepena (drugostepeni organ). Navedeno proističe iz sistema jedinstvenosti i hijerarhijske organizacije uprave. Konačne odluke (drugostepenih) organa uprave mogu se sudski preispitivati isključivo na zahtjev stranke, odnosno lica o čijim pravima, obavezama ili pravnim interesima je odlučivano, a ne i od organa nižeg stepena. Organi uprave imaju mogućnost vođenja sudskih sporova u slučaju kada je riječ o uređenju njihovih međusobnih odnosa imovinske prirode (imovinski sporovi), jer tada nije riječ o odnosu subordinacije, nego odnosu jednakih strana. To, međutim, nije slučaj kada je riječ o sporovima o zakonitosti akata, kakav je i ovaj spor.

S obzirom na sve naprijed navedeno, navedeni parnični postupak pokrenut po tužbi Granične policije BiH predstavlja izraz paušalnog i neodgovornog postupanja tužitelja, koji kao prvostepeni organ pokušava izmijeniti odluku drugostepenog organa. Mogućnost osporavanja konačnih odluka drugostepenog organa od prvostepenog organa u parničnom postupku predstavlja presedan i izigravanje propisa. U tom kontekstu bi se navedena tužba trebala odbaciti kao nedopuštena.

5.2. Materijalni nedostaci

Osim navedenih procesnih nedostataka, zahtjev Granične policije BiH je neosnovan i u materijalnom smislu. Naime, Granična policija BiH je svojim rješenjem⁵⁶ utvrdila da policijskom službeniku prestaje radni odnos zbog navršenih 40 godina penzijskog staža. Na navedeno rješenje policijski službenik je blagovremeno uložio žalbu Odboru za žalbe policijskih službenika, koji je razmotrio žalbene navode i svojim rješenjem⁵⁷ usvojio žalbu imenovanog, poništio rješenje Granične policije BiH i predmet joj vratio na ponovno odlučivanje sa uputom da u ponovnom postupku izvrši provjeru dužine penzijskog staža policijskog službenika. Odbor za žalbe policijskih službenika je u obrazloženju drugostepenog rješenja naglasio važnost i dao uputu da se prilikom utvrđivanja uslova za prestanak radnog odnosa mora voditi računa i o odredbama Zakona o PIOFBiH, kao i preporuci Ministarstva sigurnosti BiH.⁵⁸ U ponovljenom postupku Granična policija BiH je na osnovu stava Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje – da se ukupan penzijski staž osiguranika može računati tek po prestanku radnog odnosa i podnošenju zahtjeva za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja – donijela novo rješenje o prestanku radnog odnosa⁵⁹ policijskog službenika. I na navedeno rješenje policijski službenik je uložio žalbu Odboru za žalbe policijskih službenika osporavajući navedeno rješenje i pozivajući se na nepostupanje Granične policije BiH u skladu sa uputama koje je zaprimila od Odbora za žalbe policijskih službenika u ranije poništenom rješenju. U ponovljenom postupku Odbor za žalbe policijskih službenika je donio rješenje⁶⁰ kojim je usvojio žalbu policijskog službenika, poništio rješenje Granične policije BiH, sa ponovnom uputom da je prilikom razmatranja uslova za prestanak radnog odnosa policijskog službenika potrebno primijeniti odredbe ZPSBiH ali i voditi računa o entitetskim zakonima o penzijskom i invalidskom osiguranju kojima je definisan penzijski staž.

Granična policija BiH je prilikom utvrđivanja ukupnog penzijskog staža policijskog službenika, radi donošenja rješenja o prestanku radnog odnosa, u ukupan penzijski staž uračunala i vremenski period koji je evidentiran u radnoj knjižici policijskog službenika, ali nije evidentiran u evidenciji Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje. Naime, iako je navedeni period evidentiran u radnoj knjižici imenovanog, isti nije evidentiran zbog

---

⁵⁶ Broj: 17-06-2-34-11/2145/18 od 04. 10. 2018. godine.

⁵⁷ Broj: UP-2-04-4-07-1-270/18 od 18. 12. 2018. godine.

⁵⁸ Akt Ministarstva sigurnosti BiH broj: 04-02-1-7487/18 od 4. 10. 2018. godine, upućen svim policijskim agencijama na nivou BiH.

⁵⁹ Broj: 17-06-2-34-11/120/19 od 28. 1. 2019. godine.

⁶⁰ Broj: UP-2-04-4-07-1-21/19 od 19. 3. 2019. godine.

neuplaćenih doprinosa u evidencijama Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje. Uvidom u uvjerenje Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje može se utvrditi da navedeni period nije evidentiran kao staž osiguranja, budući da imenovanom za navedeni period nisu uplaćeni doprinosi, pa se isti u skladu sa zakonom ne može računati u staž osiguranja, pa samim time ni u penzijski staž policijskog službenika. Staž osiguranja je neodvojivi dio penzijskog staža i njegovo nepostojanje ne se može ignorisati. Podaci iz radne knjižice mogu dokazivati da je policijski službenik bio u radnom odnosu kod određenog poslodavca, ali isti ne dokazuje niti može dokazati penzijski staž policijskog službenika. Treba podsjetiti na odredbu člana 104. stav 3. ZoRI-a kojom je propisano da se na pitanja koja se odnose na radnu knjižicu primjenjuju propisi entiteta i Brčko distrikta BiH. U tom smislu situaciju kada postoji neslaganje podataka između evidencije Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje i radne knjižice ili drugog dokumenta razriješilo je Uputstvo o postupanju s radnom knjižicom,⁶¹ koje propisuje da će podatke relevantne za ostvarivanje prava iz radnog odnosa, prestanak radnog odnosa, ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, kao i drugih prava od 1. 7. 2016. godine radnici i poslodavci sa teritorije FBiH pribavljati od Federalnog zavoda penzijskog i invalidskog osiguranja⁶² u skladu sa članom 15. Zakona o matičnoj evidenciji o osiguranicima, obveznicima uplate doprinosa i korisnicima prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja.⁶³

Odbor za žalbe policijskih službenika je pravilno utvrdio da u postupku utvrđivanja uslova za prestanak radnog odnosa policijskog službenika Granična policija BiH nije pravilno i potpuno utvrdila sve činjenice koje su od važnosti za donošenje zakonitog i pravilnog rješenja, a što je bila dužna u skladu sa odredbama pozitivnih propisa. Naime, da bi radni odnos policijskog službenika – u smislu člana 119. ZPSBiH – prestao, potrebno je da, između ostalih osnova, policijski službenik „navrši 65 godina života i zakonom propisani penzijski staž ili 40 godina penzijskoga staža.”

S obzirom na to da niti ZPSBiH a niti drugim propisom na nivou BiH nije data definicija „penzijskog staža“, u skladu sa upućujućim odredbama navedenih zakona obaveza je poslodavca da prilikom odlučivanja o eventualnom ispunjavanju uslova za prestanak radnog odnosa policijskog službenika termin „penzijski staž“ prihvati u skladu sa definicijom datom odgovarajućim entitetskim propisom koji reguliše penzijsko i invalidsko osiguranje, prema

---

⁶¹ „Službene novine FBiH“, broj: 94/17.

⁶² Tačka 12. Uputstva o postupanju s radnom knjižicom.

⁶³ „Službene novine FBiH“, broj: 52/11.

mjestu prebivališta policijskog službenika. U konkretnom slučaju, s obzirom na mjesto prebivališta policijskog službenika to je bio Zakon o PIOFBiH, koji je jasno i nedvosmisleno propisao da: penzijski staž obuhvata staž osiguranja i poseban staž, kao i vrijeme koje se računa u penzijski staž po propisima koji su važili do stupanja na snagu navedenog zakona, ako samim zakonom nije drugačije određeno. Staž osiguranja podrazumijeva staž osiguranja sa efektivnim trajanjem i staž osiguranja sa uvećanim trajanjem, u koji se računa vrijeme koje je osiguranik, poslije 15. godine života, proveo u obaveznom ili dobrovoljnom osiguranju, za koje je uplaćen doprinos.

Identičan stav ima i Ministarstvo sigurnosti BiH koje ističe da „radni staž za koji nisu uplaćeni doprinosi ne predstavlja staž osiguranja, a samim tim ni penzijski staž, osim u slučaju kada je policijskom službeniku priznat poseban staž koga se nije odrekao u skladu sa važećim propisima. U skladu sa navedenim preporučujemo da se kod utvrđivanja osnova za prestanak radnog odnosa po osnovu napunjenih 40 godina penzijskog staža, uzmu u obzir odredbe entitetskih zakona o penzijsko-invalidskom osiguranju, kojima se definišu pojmovi penzijskog staža, staža osiguranja i posebnog staža.“⁶⁴

Umjesto naprijed navedenih zakonskih definicija i na zakonu zasnovanih stavova Granična policija BiH je prilikom odlučivanja o statusu policijskog službenika postavila svoju definiciju „penzijskog staža“, koja obuhvata svaki period u kojem je policijski službenik bio na radu, bez obzira na to da li se isti može smatrati penzijskim stažem u smislu pozitivnih propisa u BiH.

Činjenica da je policijski službenik bio u radnom odnosu u spornom periodu može biti osnov za uplatu doprinosa od prethodnog poslodavca, međutim, tek kada se isti uplate, navedeni period može se obračunati kao penzijski staž.

Odredba člana 119. ZPSBiH je izričita i govori o tome da policijskom službeniku koji ima (odnosno kojem se nesporno utvrdi) 40 godina penzijskog staža prestaje radni odnos. Penzijski staž mora biti nespornu u trenutku kada se utvrđuje. Ukoliko se prihvati stav Granične policije BiH istaknut u tužbi, da je riječ o stažu koji treba da tek naknadno ishodi policijski službenik, onda se odluka donosi na osnovu pretpostavljenog penzijskog staža. To bi značilo da se postupak vodi i odluka donosi ne na utvrđenom nego pretpostavljenom činjeničnom stanju. Takvo logiciranje je neprihvatljivo i suprotno principima pravnog sistema i pravne sigurnosti građana.

---

⁶⁴ Akt Ministarstva sigurnosti BiH broj: 04-02-1-7487/18 od 4. 10. 2018. godine.

6. Da li je prisutna diskriminacija policijskih službenika?

Na osnovu upućujuće norme ZoRI-a na zaposlenika u institucijama BiH primjenjivat će se zakonodavstvo kojim se reguliše socijalno osiguranje onog entiteta u kojem zaposlenik ima prebivalište. U ovu skupinu zaposlenika spadaju i policijski službenici angažirani u policijskim agencijama na nivou BiH. Na osnovu prethodnih analiza može se izvesti zaključak da se na policijske službenike u istoj policijskoj agenciji ovisno o njihovom prebivalištu primjenjuju različita normativna rješenja entitetskih zakona o zdravstvenom osiguranju prilikom ostvarivanja prava na naknadu plaće. Ovakva primjena entitetskih zakonodavstava u određenim slučajevima kao krajnji rezultat može imati manji obim prava, ili normiranje određenih situacija poput maksimalne dužine isplate naknade plaće prilikom njege oboljelog člana porodice u RS, koja policijske službenike sa prebivalištem u ovom entitetu dodatno stavlja u nepovoljniji položaj u odnosu na kolege iz FBiH. U odnosu na naknadu plaće na nivou institucija BiH se trenutno⁶⁵ u fazi konsultacija nalazi prijedlog izmjena i dopuna ZoRI-a koji ima za cilj ujednačavanje statusa svih zaposlenika u institucijama BiH u ovoj oblasti.⁶⁶

Zatim su prisutna različita normativna rješenja entitetskih zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju koja se odnose na poseban staž, na osnovu kojih se policijski službenici iz RS ne mogu odreći posebnog staža koji je utvrđen rješenjem Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje RS, za razliku

---

⁶⁵ Novembar 2020. godine.

⁶⁶ „Prema nacrtu Zakona o izmjenama i dopunama ZORI-a čl. 50 ZORI-a mijenja se i glasi:

1. Zaposlenik ima pravo na naknadu plaće za period odsustvovanja s rada u sljedećem slučaju:

- a) korištenja godišnjeg odmora;
- b) korištenja plaćenog odsustva;
- c) prekida rada do kojeg je došlo zbog okolnosti za koje zaposlenik nije kriv (stanje prirodne i druge nesreće proglašeno od nadležne institucije različitog nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini);
- d) korištenja prava na rad s polovinom radnog vremena u skladu s ovim zakonom;
- e) privremene spriječenosti za rad zbog bolesti;
- f) porodijskog ili roditeljskog odsustva;
- g) stavljanja na raspolaganje.

2. Visina, način i postupak ostvarivanja prava na naknade iz stava 1. ovog člana, te periodi na koje se predmetne naknade isplaćuju na teret poslodavca utvrđuju se:

- a) zakonom ili podzakonskim aktom Vijeća ministara BiH – za institucije BiH koje se finansiraju na teret Budžeta institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH,
- b) aktom poslodavca – za institucije BiH koje se ne finansiraju na teret Budžeta institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH.“

Nacrt Zakona o izmjenama i dopunama ZORI-a dostupan na <https://ekonsultacije.gov.ba/legislativeactivities/details/109474-> (pristup: oktobar 2020. godine).

od kolega iz FBiH koji potpuno slobodno mogu disponirati posebnim stažem bez obzira na to da li im je on evidentiran u odgovarajuće dokumente ili ne.

Ustav BiH⁶⁷ garantuje svim licima, bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, uživanje svih prava i sloboda predviđenih međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I Ustava BiH. Prema praksi Evropskog suda za ljudska prava, do diskriminacije dolazi u slučajevima ukoliko se lice ili grupa lica koja se nalaze u sličnoj situaciji različito tretiraju te ukoliko ne postoji objektivno i razumno opravdanje za takav različit tretman.⁶⁸

Pored Ustava BiH, ovdje treba ukazati i na Zakon o zabrani diskriminacije⁶⁹ kojim se navode zabranjeni osnovi za diskriminaciju.⁷⁰ Prebivalište nije navedeno eksplicitno kao zabranjeni osnov za diskriminaciju, ali se može podvesti pod dio norme koji listu ostavlja otvorenom propisujući da će se zabranjenim osnovom smatrati i „svaka druga okolnost koja ima za svrhu ili posljedicu da bilo kojem licu onemoguću ili ugrožava priznavanje, uživanje ili ostvarivanje na ravnopravnoj osnovi prava i sloboda.“ U odnosu na oblasti primjene ovaj se zakon primjenjuje, između ostalog, i na socijalno osiguranje i otpuštanje sa posla.⁷¹ Evidentno je da prebivalište policijskog službenika ima za posljedicu onemogućavanje ostvarivanja prava i sloboda na ravnopravnoj osnovi. Kada se ovo ima u vidu, ako se prebivalište shvati kao zabranjeni osnov, onda se iz prethodnih analiza može izvesti zaključak da je riječ o neposrednoj diskriminaciji određenog broja policijskih službenika angažovanih u istoj policijskoj agenciji osnovanoj na nivou BiH kako je ona definisana članom 3. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije.⁷²

U ovom kontekstu može biti interesantan slučaj utvrđene diskriminacije porodilja zaposlenih u institucijama BiH. Naime, u skladu sa odredbama člana 104. ZoRI-a porodilje zaposlene u institucijama BiH pravo na naknadu za porodilje ostvarivale su prema mjestu prebivališta. S obzirom na činjenicu da su entiteti to pravo regulisali na različite načine, porodilje zaposlene u institucijama BiH našle su se u različitom položaju. Instrukcijom Ministarstva finansija i trezora BiH donesenom na osnovu člana 35. Zakona o plaćama i

---

⁶⁷ Čl. II/4. Ustava BiH.

⁶⁸ *Belgijski jezički slučaj*, presuda Evropskog suda za ljudska prava od 9. 2. 1967. godine, serija A, broj 6, stav 10.

⁶⁹ „Službeni glasnik BiH“, br.: 59/09 i 66/16.

⁷⁰ Čl. 2. st. 1. Zakona o zabrani diskriminacije.

⁷¹ Vidjeti odredbu čl. 6. st. 1. t. a) i c) Zakona o zabrani diskriminacije.

⁷² Neposredna diskriminacija je svako različito postupanje po osnovama određenim članom 2. zakona, odnosno svako djelovanje ili propuštanje djelovanja kada je neko lice ili grupa lica dovedena ili je bila ili bi mogla biti dovedena u nepovoljniji položaj za razliku od nekog drugog lica ili grupe lica u sličnim situacijama.

naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine naložena je obustava isplate naknada plaća za vrijeme trajanja porodiljskog odsustva iz budžeta BiH zaposlenicama porodiljama sa mjestom prebivališta u FBiH, dok porodiljama zaposlenicama čije je prebivalište u RS navedena naknada se isplaćuje u potpunosti iz sredstava budžeta BiH na teret entitetskog javnog fonda. Primjena osporene odredbe prouzrokovala je diskriminaciju zaposlenica u okviru iste institucije, jer je onemogućavala svim zaposlenicama iz iste institucije, istog nivoa vlasti, da jednako uživaju prava iz radnog odnosa.

Ustavni sud BiH, razmatrajući zahtjev za ocjenu ustavnosti člana 35. Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine koji su podnijeli zastupnici Predstavničkog doma i delegati Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH, 28. 5. 2010. godine donio je Odluku o dopustivosti i meritumu broj: U 12/09,⁷³ kojom je utvrđeno da član 35. Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine nije u skladu sa članom II/4. Ustava BiH u vezi sa članom 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, te članove 1, 2. i 11. Konvencije UN-a o ukidanju svih oblika diskriminacije u odnosu na žene, članom 26. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima i članom 10. Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima te je kao takav u skladu sa članom 63. stav 2. Pravila Ustavnog suda BiH i ukinut. Posljedično, ukinuta je i odluka Vijeća ministara o načinu i postupku ostvarivanja prava na naknadu za porodiljsko odsustvo u institucijama Bosne i Hercegovine,⁷⁴ budući da je ista donesena na osnovu ukinutog člana 35. te je time „prestao pravni osnov za njeno donošenje”.

Postupajući po navedenoj odluci Ustavnog suda BiH izvršene su izmjene ZoRI-a kojima je otklonjena utvrđena diskriminacija, na način da, ukoliko „zakoni i drugi propisi entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine na različit način reguliraju pitanje prava po osnovu porodiljskog i roditeljskog odsustva, Vijeće ministara svojom odlukom uredit će ovo pitanje na jedinstven način, i to tako što će se primjenjivati rješenja onog nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini koja su najpovoljnija za korisnice ovog prava.”⁷⁵ Potrebna sredstva za ove namjene se osiguravaju u budžetu institucija BiH.

---

⁷³ „Službeni glasnik BiH”, broj: 80/10.

⁷⁴ „Službeni glasnik BiH”, broj: 58/09.

⁷⁵ „Službeni glasnik BiH”, broj: 60/10.

7. Zaključak

Iako radno zakonodavstvo na nivou BiH nije zaokruženo i u svojoj primjeni „posuđuje“ odredbe entitetskih radnih zakonodavstava, ono nije izgubilo ambiciju svog upotpunjavanja. U tom kontekstu nužno je nastaviti aktivnosti na normativnom regulisanju zdravstvenog osiguranja, penzionog i invalidskog osiguranja i drugih vrsta socijalnog osiguranja zaposlenih u institucijama BiH. Nesporno je da je to i bila intencija zakonodavca kada je donosio ZoRI. Time bi mnoge do sada otvorene kao i neke buduće dileme u primjeni radnog zakonodavstva, bilo općeg bilo službeničkog, bile otklonjene. Ipak, do eventualnog donošenja takvih zakona, u pozitivno-pravnom kontekstu, nužno je dosljedno primjenjivati odredbe postojećih propisa.

Radnopravni status policijskih službenika na nivou BiH je uređen sa dva zakona, a to su ZPSBiH i ZoRI, čiji su osnovni tekstovi usvojeni 2004. godine sa nizom izmjena i dopuna koje su uslijedile u kasnijim godinama. U kontekstu odnosa ovih dvaju zakona, ZPSBiH je *lex specialis* u odnosu na ZoRI. Za razliku od radnopravnog statusa policijskih službenika na nivou BiH, koji je u nedovoljnoj mjeri i obimu ali ipak regulisan, segment socijalne sigurnosti ovih službenika, konkretno socijalnog osiguranja, čije su osnovne grane penzijsko i invalidsko osiguranje, zdravstveno osiguranje i osiguranje za slučaj nezaposlenosti, regulisan je isključivo na nivou entiteta. Koje će se zakonodavstvo u svakom konkretnom slučaju primjenjivati, ovisi isključivo o prebivalištu policijskog službenika.

U ostvarivanju prava iz zdravstvenog osiguranja, konkretno prava na plaću, policijski službenici to pravo ostvaruju u različitom obimu, a u određenim slučajevima i sa dodatnim ograničenjima u ostvarivanju prava, ovisno o njihovom prebivalištu i, posljedično tome, entitetskom zakonodavstvu koje se na njih primjenjuje.

U odnosu na penzijsko i invalidsko osiguranje, koje je na entitetskom nivou velikim dijelom usklađeno, javile su se određene dileme u pogledu tumačenja instituta penzijskog staža od nekih policijskih agencija na nivou BiH. Naime, norme zakonodavstva na nivou BiH u pogledu jednog od načina prestanka radnog odnosa policijskih službenika vežu se za dužinu penzijskog staža. Dva ključna otvorena pitanja vežu se za institut posebnog staža i pitanje tumačenja instituta staža osiguranja.

Nesporno je da postoji razlika u zakonodavstvima penzijskog i invalidskog osiguranja dvaju entiteta u pogledu utvrđivanja posebnog staža, kao sastavnog dijela penzijskog staža. U FBiH svakom zaposlenom koji ima pravo na takav staž je ostavljena mogućnost da disponira tim pravom do podnošenja zahtjeva

za penziju, dok je u RS mogućnost disponiranja djelimično ograničena, odnosno ne postoji mogućnost da se zaposleni odrekne posebnog staža koji je utvrđen rješenjem Fonda PIORS.

Dodatno, zbog tumačenja pojma „penzijski staž“, gdje su neke policijske agencije BiH taj pojam tumačile kao vrijeme provedeno na radu, a ne vrijeme koje je osiguranik proveo u obaveznom osiguranju sa efektivnim ili uvećanim trajanjem za koje su uplaćeni doprinosi, kako je precizirano entitetskim zakonodavstvima, policijskim službenicima je prestajao radni odnos iako nisu ispunili sve uslove za podnošenje zahtjeva za ostvarivanje prava na penziju, što ih je dovodilo u nezavidan ekonomsko-socijalni položaj.

Takav pravni okvir policijske službenike ali sve druge zaposlene u institucijama BiH dovodi u nejednak položaj. Kada se analizira iz aspekta entiteta, nije riječ o diskriminatornom zakonodavstvu kojim se uređuje sfera socijalnog osiguranja, budući da se isto, jednako i pod jednakim uslovima, primjenjuje na sve zaposlene u određenom entitetu. Međutim, primjena entitetskih zakonodavstava ovisno o prebivalištu policijskog službenika, zbog neusklađenosti tih zakonodavstava, ima za posljedicu različit tretman policijskih službenika angažovanih u istoj policijskoj agenciji osnovanoj na nivou BiH u ostvarivanju njihovih prava na naknadu plaće u kontekstu zdravstvenog osiguranja, te ostvarivanja prava iz penzijskog osiguranja.

U tom kontekstu nužno je da se ujednači status svih policijskih službenika u svim policijskim agencijama osnovanim na nivou BiH, odnosno sve normativne pretpostavke bitne za ostvarivanje prava pod jednakim uslovima. To se, prije svega, može regulisati donošenjem posebnih propisa o socijalnom osiguranju za zaposlene u institucijama BiH. Naime, same odredbe ZoRI-a⁷⁶ ukazuju na potrebu donošenja zakona na nivou države kojima će se urediti zdravstvena zaštita, penzijsko i invalidsko osiguranje i druge vrste socijalne zaštite zaposlenih u institucijama BiH. Nažalost, ta nesporno izražena ideja nikada nije realizovana, te ni nakon 16 godina od donošenja ZoRI-a nisu doneseni zakoni koji će navedenu oblast regulisati, čime bi se riješio ovaj i mnogi drugi problemi iz oblasti radnopravnog statusa, prava i obaveza zaposlenih u institucijama BiH.

---

⁷⁶ Čl. 104. st. (1) ZoRI-a.

Literatura

1. Čutura Damir et al. (2010), *Rad policije u zajednici u Bosni i Hercegovini: Priručnik*, CPU, Švicarski ured za saradnju u BiH, Sarajevo.
2. Dedić Sead, Gradašćević-Sijerčić Jasminka (2005), *Radno pravo*, drugo, izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Magistrat, Sarajevo.
3. Dedić Sead, Hadžić Mehmed (2018), *Socijalno pravo*, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo.
4. Gradašćević-Sijerčić Jasminka (2017), *Normativni okvir radnih odnosa zaposlenih u institucijama Bosne i Hercegovine*, Sveske za javno pravo, br. 27, Sarajevo, 2017. godine, str. 3–14.
5. Hadžić Mehmed (2017), *Radnopravni status osoba na čiji se rad i zapošljavanje primjenjuje Zakon o radu u institucijama Bosne i Hercegovine*, Sveske za javno pravo, br. 27, Sarajevo, 2017. godine, str. 15-26.
6. Ivošević Zoran (2015), *Radno pravo*, osmo, izmenjeno i dopunjeno izdanje, Pravni fakultet Univerziteta Union u Beogradu i Javno preduzeće Službeni glasnik, Beograd.
7. Kalem Davor (2014), *Međusobni odnosi i poslovno ponašanje policijskih službenika*, Policija i sigurnost, vol. 23, br. 2/2014, Zagreb.
8. Maslow Abraham H. (1943), *A theory of human motivation*, Psychological Review, vol. 50 issue 4.
9. Mehmedović Emir (2015), *Neke specifičnosti primjene radnog zakonodavstva na nivou BiH*, Sveske za javno pravo, br. 22, Sarajevo.
10. Mehmedović Emir (2017), *Kapacitet radnog zakonodavstva na nivou Bosne i Hercegovine u vezi sa pregovorima o pristupanju Evropskoj uniji*, Sveske za javno pravo, br. 27, Sarajevo, 2017. godine, str. 27–33.
11. Mehmedović Emir, Horić Selma (2019), *Službenički sistem u FBiH: pravni partikularizam i primjena à la carte – uzroci i posljedice*, Sveske za javno pravo, br. 35-36, Sarajevo.
12. Musić Ernad (2013), *Neke specifičnosti u radnim odnosima policijskih službenika Bosne i Hercegovine*, Pravna misao – časopis za pravnu teoriju i praksu, god. XLIV, br. 11-12/2013, Sarajevo, str. 70–97.
13. Odluka o dopustivosti i meritumu broj: U 12/09 od 28. 5. 2010. godine („Službeni glasnik BiH”, broj: 80/10).
14. Spahić Kenan (2018), *Komentar Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju Federacije Bosne i Hercegovine*, Privredna štampa, Sarajevo.
15. Zakon o matičnoj evidenciji o osiguranicima, obveznicima uplate doprinosa i korisnicima prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja („Službene novine FBiH”, broj: 52/11).
16. Zakon o nezavisnim i nadzornim tijelima policijske strukture Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj: 36/08).
17. Zakon o parničnom postupku pred Sudom Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, br.: 36/04, 84/07, 58/13 i 94/16).

18. Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju Federacije BiH („Službene novine FBiH“, broj: 13/18 i Presuda Ustavnog suda FBIH U-36/18, „Službene novine FBiH“, br.: 93/19).
19. Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju Republike Srpske („Službeni glasnik RS“, br.: 134/11, 82/13, 96/13 i 103/15).
20. Zakon o policiji i unutrašnjim poslovima (RS) („Službeni glasnik RS“, br.: 57/16 i 110/16).
21. Zakon o policijskim službenicima („Službene novine BPKG“, broj: 13/19).
22. Zakon o policijskim službenicima Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br.: 27/04, 63/04, 5/06, 33/06, 58/06, 15/08, 35/09, 7/12 i 42/18).
23. Zakon o policijskim službenicima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BDBiH“, br.: 41/07, 4/08, 36/09, 60/10, 37/14, 13/16 i 14/19).
24. Zakon o policijskim službenicima Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, br.: 27/05, 70/08, 44/11 i 13/18).
25. Zakon o policijskim službenicima Hercegovačko-neretvanskog kantona („Službene novine HNK“, br.: 9/07 i 9/12).
26. Zakon o policijskim službenicima Kantona 10 („Narodne novine HBŽ“, br.: 4/07 i 8/08).
27. Zakon o policijskim službenicima Kantona Sarajevo („Službene novine KS“, br.: 38/18 i 26/19).
28. Zakon o policijskim službenicima Posavskog kantona („Narodne novine PK“, br.: 8/07, 2/08, 1/12 i 2/13).
29. Zakon o policijskim službenicima Srednjobosanskog kantona („Službene novine SBK“, br.: 12/06, 1/08 i 12/09).
30. Zakon o policijskim službenicima Tuzlanskog kantona („Službene novine TK“, br.: 6/06, 11/07, 16/11, 14/16 i 14/18).
31. Zakon o policijskim službenicima Unsko-sanskog kantona („Službeni glasnik USK“, br.: 14/06, 5/08 i 3/14).
32. Zakon o policijskim službenicima Zeničko-dobojskog kantona, prečišćeni tekst („Službene novine ZDK“, broj: 4/14).
33. Zakon o radu u institucijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br.: 26/04, 7/05, 48/05, 50/08, 60/10, 32/13 i 93/17).
34. Zakon o zdravstvenom osiguranju Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik BDBiH“, br.: 19/20, prečišćeni tekst).
35. Zakon o zdravstvenom osiguranju Federacije BiH („Službene novine FBiH“, br.: 30/97, 7/02, 70/08, 48/11 i 36/18).
36. Zakon o zdravstvenom osiguranju Republike Srpske („Službeni glasnik RS“, br.: 18/99, 51/01, 70/01, 51/03, 57/03, 17/08, 1/09, 106/09, 39/16, Odluka US, 110/16, 94/19 i 44/20).